

בסיועה דשמיא

בזג ילת אסתר

ילקוט יוסף

ביאורים ופרפראות על המגילה
מהראשון לציון והרב הראשי לישראל
מזן הגאון רבינו יצחק יוסף שליט"א
בעל ה"ילקוט יוסף"
ונשיא הרבנות הראשית

יו"ל פעיה"ק ירושלים ת"ו
שנת תשפ"ג

המרכז
למורשת
מרן להבין
ולהשכיל

בכוננת האישית של מוזן הראשיל רבינו יצחק יוסף שליט"א

כל הזכויות שמורות למחבר
זכויות הצילום שמורות למו"ל

יו"ל ע"י

המרכז למורשת מרן – להבין ולהשכיל

הרב בלוי 14, ירושלים

(2 דקות הליכה מצינוט של מרן)

☎ 03-3080794 או *8759

פקס: 079-5244800

office@moreshet-maran.com

www.moreshet-maran.com

ערוץ מרן: 079-916-5000

מגילת ילקוט יוסף אסתר

ה

דיני מקרא מגילה בקיצור נמרץ

(מתוך ילקוט יוסף פורים)

- א. מצוה מן המובחר לקרוא את המגילה ברוב עם, אך אם יש הפרעות בביהכ"נ יכול לקרותה בעשרה.
- ב. גם נשים חייבות בקריאת המגילה, ולשומעה מאדם הבקי בקריאתה. ואף אם האישה כבר יצא ידי חובה, חוזר וקורא לנשים (ילק"י פורים).
- ג. הקורא את המגילה לנשים, יברך להם כל הברכות, כולל שהחיינו (שם סד). ואם יש עשר נשים מברך ברכה אחדונה, ואם לאו אינו מברך. וקטנים וקטנות שהגיעו לחינוך מצטרפות לענין זה (ילק"י פורים שם צ-צא).
- ד. אסור לאכול קודם קריאת המגילה, בין לאנשים ובין לנשים. אך מותר לאכול פירות, וכן עוגות ולחם פחות משיעור כביצה, וכן מותר לשתות תה או קפה. והמחמיר שלא לטעום כלום, תבא עליו ברכה (שם).
- ה. אם ביקש מאחד שיזכירחו לקרוא את המגילה בצבור, מותר באכילה.
- ו. השומע מקרא מגילה דרך הטלפון, או דרך הרדיו, ואפילו בשידור חי, אינו יוצא ידי חובה (ילק"י פורים מהדורת תשע"ג שם נ).
- ז. בית כנסת שהקורא את המגילה קורא ע"י רמקול, האנשים הסמוכים אליו שגם בלי הרמקול היו שומעים את קולו, יוצאים ידי חובה. אך הרחוקים שללא הרמקול לא היו שומעים את הקריאה, לא יוצאים ידי חובה.
- ח. מחנכים את הקטנים לשמוע מקרא מגילה (שם נה). וקטנים המבלבלים את השומעים אין להביאם לבית הכנסת (ילק"י עמ' סא-סב).
- ט. על גבאי בתי הכנסת לעמוד על המשמר להשגיח על הקטנים שלא יפריעו וידעישו בהכאות "המן" (ילק"י פורים מהדורת תשע"ג שם סב).
- י. בלילה מברך ג ברכות: א. על מקרא מגילה. ב. שעשה נסים. ג. שהחיינו. וביום אינו מברך שהחיינו (ילק"י פורים עמוד סג).
- יא. אם שכח וקודם קריאת המגילה לא בירך שהחיינו או אחת משאר הברכות, אם נזכר באמצע הקריאה, מברך כל עוד לא סיים קריאת המגילה כולה. ואם נזכר לאחור שסיים קריאת המגילה שלא בירך שהחיינו, יברך שהחיינו על קריאת המגילה ביום (ילק"י פורים עמוד סד).

מגילת ילקוט יוסף אסתר

מגילת אסתר

לפני קריאת המגילה מברך החזן בעמידה את הברכות המובאות להלן, ויש נוהגים שגם הקהל עומד בעת הברכות ויושבים בעת הקריאה, ויש שנהגו לשבת גם בעת הברכות. וכל מקום יעשו כמנהגם. והנהגים לעמוד בברכות, טוב שיעמדו גם כשקוראים לגשים (ילקוט יוסף פורים עמ' סח-ט).

ברשות מורי ורבותי:

בְּרֹךְ אֶתְּהָ יְהוָה, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו, וְצִוָּנוּ עַל מִקְרָא מְגִלָּה:

בְּרֹךְ אֶתְּהָ יְהוָה, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שֶׁעָשָׂה נִסִּים לְאַבוֹתֵינוּ בַּיָּמִים הָהֵם בְּזִמְנֵי הַזֶּה:

כליל פורים, מברך ברכת "שהחיינו", אך ביום לא יברך.

בְּרֹךְ אֶתְּהָ יְהוָה, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שֶׁהַחַיֵּינוּ וְקִיָּמָנוּ וְהִגַּעְנוּ לְזִמְנֵי הַזֶּה:

קוראים את המגילה, ויש להקשיב לכל מילה:

פ ת ק א

א וַיְהִי בַּיָּמִים אֲחֻשְׁרוּשׁ הוּא אֲחֻשְׁרוּשׁ הַמֶּלֶךְ מֵהֵרֹד וְעַד-כּוּשׁ שִׁבְעַת וְעֶשְׂרִים וּמֵאָה מְדִינָה: ב בַּיָּמִים הָהֵם בְּשַׁבַּת | הַמֶּלֶךְ אֲחֻשְׁרוּשׁ עַל כִּסֵּא מַלְכוּתוֹ אֲשֶׁר בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה: ג בַּשָּׁנָה

^א במדרש אסתר (פ"א. כלבו) מבואר שנבוכדנאצר עשה כסא בדמות כסא שלמה המלך ע"ה. וז"ל: "בשעה שמלך אחשוורוש, ביקש לישב על כסא שלמה, אמרו ישראל לפני הקב"ה, מקום שהיה שלמה יושב ודן דין אמת, זה הרשע יושב שם, עשה למען שמך הגדול ואל תנבל כסא כבודך, ולא יכל לישב עליו. שלאחר מיתת שלמה עלה שישק מלך מצרים ונטלו בכתובתה [של בת פרעה] והביאו למצרים, ואח"כ בא סנחריב ונטלו והביאו לא"י כשבא להלחם בירושלם, וכשיצא מלאך ה' והכה במחנהו, יצאו ישראל ובזוזם וכו' ומצאו הכסא והשיבוהו למקומו, וישב עליו חזקיה ונטל הכבוד שהיה ביד שלמה ונתנשא מלכותו למעלה, וישבו עליו גם מגשה ואמון ויאשיהו.

בן | יסד המלך על כל־רב ביתו לעשות ברצון איש־ואיש: ט
 גם וּשְׁתֵי הַמַּלְכָּה עָשְׂתָה מִשְׁתָּה נָשִׁים בֵּית הַמַּלְכוֹת אֲשֶׁר
 לַמֶּלֶךְ אַחְשֹׁרוּשׁ: י בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי כָּטוֹב לִבְהַמֶּלֶךְ בֵּינָן אָמַר
 לְמַהוֹמָן בּוֹתָא חֲרִבּוֹנָא בּוֹתָא וְאֲבוֹתָא זִתְר וְכַרְפִּס שְׁבַעַת
 הַסְּרִיסִים הַמְּשֻׁרְתִּים אֶת־פְּנֵי הַמֶּלֶךְ אַחְשֹׁרוּשׁ: יא לְהֵבִיא אֶת־
 וּשְׁתֵי הַמַּלְכָּה לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ בְּכֶתֶר מַלְכוּת לְהֵרְאוֹת הָעַמִּים
 וְהַשְּׂרִים אֶת־יָפִיהָ כִּי־טוֹבֶת מְרָאָה הִיא: יב וְתִמְאֵן הַמַּלְכָּה
 וּשְׁתֵי לְבוּא בְּדַבַּר הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר בְּיַד הַסְּרִיסִים וַיִּקְצֵף הַמֶּלֶךְ

³ צריך לשאול, מדוע רק ביום השביעי אמר המלך לעשות זאת, אטו כל אותם הימים לא שטה יין, ולא היה לכו טוב עליו? האם היה נזיר? ומבאר ר' יהונתן אייבשיץ בספר יערות דבש, שנאמר במדרש, ימים רבים, ימים שהם גדולים, והיינו שחיפש אחשורוש ימי קיץ ארוכים, והתחיל את החגיגות באחד בניסן, כי חשב עצמו למלך כשר, שמונין להם מניסן, ומנה מא' ניסן שנה חדשה, והחגיגות נמשכו משך שמונים ומאת יום, שזה עד צום גדליה, שהרי כל חודש 30 יום ו־180 יום הם ששה חודשים, וג' מהם הרי חסרים (שחודש מלא חודש חסר), והגיע לג' תשרי. ובמלאת הימים האלה עשה המלך משתה לכל העם הנמצאים בשושן הבירה, למגדול ועד קטן משתה ז' ימים. והתחילו ביום ד' תשרי עד יום כיפור, וחגיגות אלו עשה לכל העם כולל היהודים, אך ביוהכ"פ לא הלך אף יהודי למשתאות, והלכו לביהכ"נ והתפללו וכו', אמר הקב"ה עכשיו הגיע הזמן להצמיח קרן ישועה לעם ישראל, כי כל יום היה השטן מקטרג על עוונותיהם של ישראל עד שנעשה הקב"ה כביכול מך, וכמ"ש בגמ' (מגילה יא.) בעצלתים ימך המקרה, בעוון עצלות של ישראל שלא עסקו בתורה, נעשה הקב"ה בימים ההם כביכול מך, ואין מך אלא עני, שנאמר כי ימוך אחיך, ואין מקרה אלא הקב"ה, שנאמר המקרה במים. אבל ביום כיפור כאשר לא הלכו, נפתח פתח הישועה. ומה גם שאין רשות לשטן לקטרג ביום כיפור, וע"כ בילבל הקב"ה את דעתו של אחשורוש, וכטוב לב המלך ביין וכו', וביקש שיביאו את ושתי בכתר מלוכה בלא בגדיה. והיא זילזלה בו, ובזתה אותו. ואמרו בגמ' לא שהיתה צנועה אלא שהתמלא כל גופה צרעת, ואיכא דאמר שבא גבריאל והצמיח לה זנב, וכזה מצא תואנה לאבדה מהעולם, ואסתר תירש את מקומה. וז"ש שהצמיח הקב"ה קרן ישועה ביוה"כ, שבו נהרגה ושתי.

ולפ"ז יש ליישב דאמאי הוצרכו לכתוב את הדרך הראשון במגילה ולספר על מסיבות המלך וכו', לכאורה די שיתחיל מענין המן וכו"ב? אלא שמהדף הראשון אנו מוצאים את הצמחת הישועה למתבונן.

הַדָּבָר בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ וְהַשָּׂרִים וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ כַּדָּבָר מְמוּכָן: כב
 וַיִּשְׁלַח סָפְרִים אֶל־כָּל־מְדִינֹת הַמֶּלֶךְ אֶל־מְדִינָה וּמְדִינָה
 כְּכַתְּבָהּ וְאֶל־עַם וְעַם בְּלִשׁוֹנוֹ לְהִיּוֹת כָּל־אִישׁ שֵׁרָר בְּבֵיתוֹ
 וּמַדְבֵּר בְּלִשׁוֹן עַמּוֹ:

פ ת ק ב

א אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה כִּשְׁךְ חֶמֶת הַמֶּלֶךְ אַחֲשֹׁרוּשׁ זָכַר אֶת־
 וַשְׁתִּי וְאֶת אֲשֶׁר־עָשְׂתָה וְאֶת אֲשֶׁר־נִגְזַר עָלֶיהָ: ב וַיֹּאמְרוּ נַעֲרֵי־
 הַמֶּלֶךְ מִשְׁרַתָּיו יִבְקְשׂוּ לַמֶּלֶךְ נַעֲרוֹת בְּתוּלוֹת טוֹבוֹת מְרָאָה: ג
 וַיִּפְקֹד הַמֶּלֶךְ פְּקִידִים בְּכָל־מְדִינֹת מַלְכוּתוֹ וַיִּקְבְּצוּ אֶת־כָּל־
 נַעֲרֹת־בְּתוּלָה טוֹבֹת מְרָאָה אֶל־שׁוֹשַׁן הַבִּירָה אֶל־בֵּית הַנָּשִׁים
 אֶל־יַד הַנָּא סָרִיס הַמֶּלֶךְ שֹׁמֵר הַנָּשִׁים וְנִתְּזוּ תַמְרֻקִיהֶן: ד
 וְהַנַּעֲרָה אֲשֶׁר תֵּיטֵב בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ תִּמְלֹךְ תַּחַת וַשְׁתִּי וַיֵּיטֵב
 הַדָּבָר בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ וַיַּעַשׂ בֵּן: ה נַחֲמִים שֶׁהַקָּהָל אוֹמְרִים פָּסוּק זֶה בַּקּוֹל: ה
 אִישׁ יְהוּדִי הָיָה בְּשׁוֹשַׁן הַבִּירָה וְשִׁמּוֹ מַרְדֳּכָי בֶּן יֹאִיר בֶּן־שִׁמְעִי
 בֶּן־קִישׁ אִישׁ יְמִינִי: ו אֲשֶׁר הִגְלָה מִירוּשָׁלַיִם עַם־הַגְּלוּלָה אֲשֶׁר
 הִגְלָתָהּ עִם יְכָנִיָּה מֶלֶךְ־יְהוּדָה אֲשֶׁר הִגְלָה נְבוּכַדְנֶצַּר מֶלֶךְ
 בָּבֶל: ז וַיְהִי אַמֵּן אֶת־הַדָּרָסָה הִיא אֶסְתֵּר בַּת־דָּדּוּ בִּי אֵין לָהּ אָב
 וְאִם וְהַנַּעֲרָה יִפְתַּח־תֹּאֵר וְטוֹבֹת מְרָאָה וּבְמוֹת אֲבִיהָ וְאִמָּהּ

¹¹ איתא באסתר רבה (פרשה א): דן עליה הריגה והרגוה מיד, ומפני שהיתה כלילת יופי צוה לצור צורתה בכותל, כדי שלא תמלוך אשה במקומה אלא יפה כמותה. וכשבאה אסתר, נמצאת יפה ממנה.

וּמַחֲדִישׁ לְחֹדֶשׁ שְׁנַיִם-עָשָׂר הוּא-חֹדֶשׁ אֲדָר: ה וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְמֶלֶךְ אַחֲשֵׁרוּשׁ יִשְׁנֶנּוּ עִם-אֶחָד מִפְּזֹר וּמִפְּרָד בֵּין הָעַמִּים בְּכָל

ואפשרות לבצע את הגזירה, שהרי המלך שומע לעצותיו, עם כל זה הוא צריך להפיל פור, שגם הרשעים ידעו שאי אפשר להתגבר על עם ישראל, אחר שיש להם השגחה ממרומים, והרשע הגדול ביותר שיכול להיות, המולך על מאה עשרים ושבע מדינות, גם הוא לא יכול להתגבר בכלים טבעיים על עם ישראל אהוביו של הבורא יתברך, וצריכים לחפש פור ומזל שבהם מידת הדין מתוחה. וזה אפילו בגלות, שכונתא בגלותא, עכ"ז יש להם השגחה ממרומים, ורק בדרך לא טבעית יכולים להתגבר על ישראל, למצוא זמן שמדת הדין מתוחה. וכמו עמלק ובלעם שידעו שניהם יסוד זה, כך גם המן, שככל שהיה בוער בקרבו הרצון להשמיד ולהרוג את שונא נפשו עם ישראל, התאפק עד חודש אדר, שזה כשנה, כדי שיוכל להם.

וכמו שאמרו על בלעם הרשע, "ויודע דעת עליון", שידע לכוין לרגע שהיה הקב"ה כועס בו בכל יום, וכמבואר בברכות (ז). והוא רגע כמימריה. נמצא שלא קללתו היא העושה רושם, אלא השעה. וזה שאמר בלעם מה אקוב לא קבה-אל, ומה אזעום לא זעם אל. והקב"ה עשה חסד עם ישראל, ולא כעס, שאילולי כעס, אילולי עזר משמים, הרי היה מזיק את ישראל ח"ו, ולא בכוחו הפרטי, אלא מפני מדת הדין שהיתה מתוחה. ומה שה' כועס בכל יום, הוא משום שרצה לברוא עולמו במדת הדין אלא שראה שלא יכול העולם להתקיים כך, שיתן את מידת הרחמים, ומ"מ לא בטלה לגמרי מדת הדין וזהו רק לרגע קט שמדת הדין מתוחה. וזה שנאמר גם במיכה, עמי זכור נא מה יעץ בלך ומה ענה אותו בלעם, למען דעת צדקות ה'.

וכן כשבא עמלק להלחם עם ישראל ברפידים, אמר משה ליהושע "בחר לנו אנשים וצא הילחם בעמלק, ואני אהרון וחור נעלה ראש הגבעה", וביארו בזוהר הקדוש, שהמלחמה של ישראל עם עמלק הייתה בכח המזלות, שעמלק ניסה לכוין לשעה שהקב"ה כועס בה, ומשה התפלל שתעמוד השמש כדי לערבב את השעות, עירוב המזלות, כדי שלא ידעו את הרגע של מידת הדין. וכמו שכתב רש"י על הפסוק, ויהי ידיו אמונה עד בא השמש. וכן הדבר אצל המן, דאף שידע את חשיבות ישראל אצל בורא עולם, עכ"ז חיכה וציפה להזיק להם. יודע את רבו ומתכוין למרוד בו, כנמרוד בשעתו. לידע שעד כמה שה' חשק בעמו, ועכ"ז חיפש שעה מתאימה. ורצה לדעת מתי הקב"ה כועס על עם ישראל, ומידת הדין מתוחה עליהם, ולמרות שעז היה רצונו להשמיד להרוג ולאבד, בכל זאת התגבר והתאפק עד לשעה המתאימה, שידע שבזמן אחר לא יצליח במשימתו. ואז התברר לו שא"א להתגבר על עם ישראל, אלא רק בחודש אדר, שמזלו דגים. ואמרו במד"ר (אסתר פרשה ז), שהמן אמר כשם שהדגים בולעין, כך אני בולע אותם (את ישראל), אמר לו הקב"ה: "רשע, דגים פעמים נבלעין ופעמים בולעין, ועכשיו אותו האיש נבלע מן הבולעין". וזה מ"ש הפסוק: "ונהפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם", ונהפך המזל של ישראל מנבלעין לבולעים.

יִכְתֹּב לְאַבְדָּם יָ וְעִשְׂרֵת אֲלָפִים כֶּכֶסֶף אֶשְׁקוּל עַל־יְדֵי עֵשִׂי הַמֶּלֶךְ לְהַבִּיא אֶל־גִּנֵּי הַמֶּלֶךְ: י וַיִּסַּר הַמֶּלֶךְ אֶת־טַבְעֵתוֹ

שהרי מצינו ג' פעמים שנלחם עמלק בישראל, בפעם ראשונה נאמר, ויבא עמלק וילחם בישראל ברפידיים. והיינו אחר קריעת ים סוף שנאמר ע"ז שמעו עמים ירגזון. וכל ישראל היו באותה עת במצב מרומם, והכל פחדו לנגוע בהם, שהרי כאשר נבקעו המים בים סוף, כל הימים והנחלים נבקעו, ובא עמלק וצינן הקדרה. וז"ש אשר קרך, שקירר את הכל מלפחד מישראל. משל לאמבטי רותחת שפחדו להכנס לתוכה, וקפץ אחד לתוכה וציננה, ונכנסו כולם אחריו. עד שהקב"ה בילבלם, ויחלוש יהושע את עמלק ואת עמו לפי חרב. בפעם הב', בזמן שנאמר וישמע הכנעני מלך ערד יושב הנגב, וילחם עם ישראל. וכפי שנאמר במדרש שזה היה עמלק, ונקרא כנעני שלבש בגדי כנען, [ראה ר"ה ג.]. והתייעץ עם שריו, ואמרו לו עם ישראל מתפלל והשי"ת שומע תפלתם, ולכן ילבוש בגדי כנען, שאם יבקשו תן את הכנעני בידינו, הרי אנו לא כנענים. ומ"ש וישמע הכנעני, היינו ששמע שמת אהרן ונסתלקו ענני כבוד מישראל. וז"ש ויראו כל העדה כי גווע אהרן, אל תיקרי ויראו אלא וייראו, ז"א שנתגלו. בפעם הג' בזמן המן, וזה שאמר אל תירא מפחד "פתאום", והיינו בזמן עמלק שבא בפתאומיות, ופעם השניה שנתחפשו, ע"ז אמר עצו עצו וצוה וצוה וכו'. שעמ"י ביקשו מהשי"ת אם נתון נתן את העם הזה בידי, מבלי לפרט את שמו. ועל הפעם השלישית אמר, וגם עד זקנה אני הוא, כתשובה לטענת המן, שח"ו נעשה זקן.

וממשיך המדרש, שהמן אמר למלך אתה יודע איך ישראל מזלזלים בגוי, אצלם זבוב יותר טוב מגוי, שאם נפל זבוב בתוך יין מוציאים אותו וממשיכים לקדש ולשתות, ואם גוי נוגע ביין היין נפסל ואסור בהנאה, ושוטף את הכוס ג' פעמים. א"כ זבוב כשר בעיניהם יותר מגוי. (ע' גיטין צ.). ולכן למלך אין שווה להניחם. ומכאן למדו התוס' (ע"ז ל.) שהכוס בצונן לא בולע, שהרי המן אמר שנוהגים שדי בשטיפה ג' פעמים ולא אמר שהגעילו ושברו את הכוס.

כ" הנה יש להתבונן ומהו הדבר הגורם להביא את זרעו של עמלק להלחם בעם ישראל? מובא בפרשה, וירב העם במשה, וילונו על משה, וחז"ל אומרים שהיה להם מים ורבו על המים, ויצמא העם למים, ומשה קרא למקום ההוא מסה ומריבה. על נסותם את ה' היש ה' בקירבנו אם אין, מכאן שהיה להם חסרון באמונה, ויבוא עמלק וילחם עם ישראל ברפידיים, שרפו ידיהם מן התורה, והרפיון באמונה גרם גם לריפיון בתורה, וריפיון בתורה מביא את עמלק. ונשים לב, שמדובר כאן בדור המדבר, דור דעה, דור שעליהם נאמר מה שלא נאמר על שום דור, וזו עדות של התורה"ק, "ויאמינו בה' ובמשה עבדו". עם ישראל במדבר בודאי שהיתה בהם אמונה חזקה כבורא יתב'. וכמו שאמרו רז"ל, ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל בן בוזי, אך היה איזה פגם דק באמונתם, לא שחלילה לא האמינו כלל בבורא, אלא לפי המעלות של אותו הדור, אותו פגם קטן נחשב לחוסר באמונה מושלמת. ומזה בא הריפיון בתורה, ולכן בא עמלק, שמזה נוצר.

מֵעַל יָדוֹ וַיִּתְּנָה לְהֵמָּן בֶּן־הַמֶּדְתָּא הָאֲנָנִי צָרַר הַיְהוּדִים: יא
 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְהֵמָּן הַכֶּסֶף נָתַן לְךָ וְהָעַם לַעֲשׂוֹת בּוֹ כַּטּוֹב
 בְּעֵינֶיךָ^ב: יב וַיִּקְרְאוּ סִפְרֵי הַמֶּלֶךְ בַּחֲדָשׁ הָרִאשׁוֹן בְּשִׁלּוּשָׁה
 עֶשֶׂר יוֹם בּוֹ^ג וַיִּכְתַּב כָּל־אֲשֶׁר־צִוָּה הֵמָּן אֶל אַחַשְׁדֶּרְפָּנִי
 הַמֶּלֶךְ וְאֶל־הַפְּחֹת אֲשֶׁר | עַל־מְדִינָה וּמְדִינָה וְאֶל־שָׂרֵי עַם
 וְעַם מְדִינָה וּמְדִינָה כְּכַתְּבָהּ וְעַם וְעַם כְּלִשׁוֹנוֹ בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ
 אַחֲשׁוּרֶשׁ נִכְתָּב וְנִחְתָּם בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ: יג וַנִּשְׁלַח סִפְרִים בְּיַד
 הָרָצִים אֶל־כָּל־מְדִינֹת הַמֶּלֶךְ לְהַשְׁמִיד לְהָרוֹג וּלְאַבֵּד אֶת־

^ב והמפרשים עומדים ע"ז כיצד המלך שינה את דעתו, שבתחלה אמר הכסף נתון לך והעם כטוב בעיניך וכו', ואחר כך אמר תלוהו עליו וכו'. וביארו, דהנה האיציטגנים של המלך אמרו לו, שהם רואים בכוכבים שאחריו ימלוך יהודי. וסבר המלך שיהיה כן ע"י שיתמרדו נגדו, ויעשו מהפיכה, ולכן ושנאם. ומטעם זה אמר להמן הכסף נתון לך וכו'. ובתחלה אסתר לא הגידה עמה ומולדתה, וכאשר שאמרה לו שהיא יהודיה, אמר, אם כן על כסאי ישב יהודי שהוא בני, ובחנם שנאתי את היהודים, ולכן שינה דעתו.

^ג יום זה י"ג ניסן הוא ג"כ יום טוב, לפי שבו היה אסרו החג של קרבנות הנשיאים. והחת"ס (א"ח ס' תכט) כתב, שאברהם אבינו נימול יום י"ג בניסן, ורב טוב לההוא יומא, וראוי לעשותו יום טוב. ויום זה הוא יום ההילולא של מרן הב"י, שנפטר ביום י"ג בניסן בשנת של"ה בן פ"ז שנים, ולכן ביום זה טוב לקבוע לימוד בב"י ובש"ע.

ובספר בתורת משה עה"ת לבעל החתם סופר (פ' צו. עה"פ אשר נתן המלך ליהודים) כתב, שיום י"ג ניסן הוא יום טוב, שאילולי שנכתבו בו האגרות הראשונות, לא היתה צרה ולא היתה נקמה. וזה טעם נוסף מדוע אין אומרים בו תחנון. והובא בספר גילי אפרים [שזהו ספר מיוחד לבאר דין אמירת תחנון בחודש ניסן והטעמים לכך].

ובגילוי אפרים (עמ' קכב) כתב, שיש להוסיף טעם נוסף, שמן השמים נתגלגל כך, שלא יאמרו תחנון ב"ג בניסן, כיון שהוא יומא דהילולא של רשכבה"ג רבינו יוסף קארו. ושם (בסימן קסו) הביא מספר אגדת מרדכי, שאליהו הנביא יבא ביום י"ג בניסן. ועוד הביא (בסימן קעב) מספר ויגד משה שאעז"ה נולד ביום י"ג ניסן, ושכ"כ בפרדס יוסף שמילתו של אאע"ה היתה ב"ג בניסן. וזה היה חביב לפני השי"ת יותר מקרבנות. ובספר מקראי קודש כתב, שאאע"ה נימול ב"א בניסן.

אֶל-כָּל-הַיְהוּדִים אֶל-שֶׁבַע וְעֶשְׂרִים וּמֵאָה מְדִינָה מְלָכוֹת אֲחֻשׁוּרֵימֶד דְּבַרֵי שָׁלוֹם וְאַמֶּת: לֹא לְקִים אֶת-יְמֵי הַפָּרִים

מה שראו בלילה זו, ומי יודע מה הוא עושה ביער, ענה הרב אני אבדוק זאת בעצמי, וכן עשה, ובלילה הרב בעצמו הלך ביחד עם אנשים אלו, ועקבו אחריו גם ביער, עד שראו שעמד במקום מסוים, וישב לו לארץ והתחיל לומר תיקון חצות בקול בכי ובדמעות שלישי עד שנמס לבכם מגודל הבכי והנעימות, אולם היה דבר שעורר את תמהונם ששמעו עוד קול בלתי ידוע, שאומר עמו ביחד את התיקון, ולא ראו שום אחד שעמד ביחד עמו. כשגמר לומר תיקון חצות, אמר לו הרב, עתה ראינו בעינינו כי איש קדוש אתה, ואני מבקש לדעת של מי הקול השני שאמר עמך ביחד את התיקון חצות, האיש ניסה להתחמק מלענות על שאלה זו, אמר לו הרב דע שאני המרא דאתרא וגזורני עליך שתגיד לי את האמת.

כשמעו את גזירת הרב ענה, מנהגי כבר מאז, להתאבל כראוי על חורבן בית המקדש, ונתנו לי מתנה מן השמים שבכל לילה ירמיהו הנביא בא אלי ליער לומר עמי יחד תיקון חצות. שאלו הרב מכיון שיש לך זכייה גדולה כזו לערוך תיקון חצות ביחד עם ירמיהו הנביא, א"כ למה אינך מתפלל לבטל גזירת המגפה הנוראה רח"ל מהעיר, אמר לו למחר אני ישאל את ירמיהו הנביא. למחרת בא ואמר לרב, שירמיהו הנביא אמר לו שארבעים שנה קודם שנחרב בית המקדש, היה כבר צריך להחרב, אבל כיון שלא היו מדברים דברים בטלים בביהכ"נ, בית המקדש נשאר עוד ארבעים שנה ולא נחרב, ואפי' שהיו רשעים באותו דור, אבל כשהתחילו לדבר בביהכ"נ נחרב בית המקדש, וכל הצרות שאירעו ליהודים, הם משום שמדברים דברים בטלים בביהכ"נ. רב העיר החליט להכריז בכל העיר שכולם יתאספו בביהכ"נ הגדול, והרב עלה ודרש על ענין קדושת ומורא וכבוד ביהכ"נ, וסיפר להם כל המעשה הנ"ל, ומה שאמר לו האיש הנ"ל שזהו סיבת המגפה רח"ל, וגעו כל העם בבכיה והיה התעוררות גדולה ובאותו מעמד קבלו על עצמם ועשו תקנה שאסור לשום איש לדבר בביהכ"נ שום דיבור חול ובפרט עם התפילין, ותיכף אחר קבלה זו נעצרה המגיפה וליהודים היתה אורה ושמחה. ע"כ. ומכאן מוסר השכל כמה הקב"ה מדקדק עם חסידיו כחוט השערה, וסביביו נשערה מאד, ויש להתחזק ולמנוע דברים בטלים בביהכ"נ.

מ"ד מן החיד"א בספר יוסף תהלות על תהילים (צח, ג), הביא קושיית המהרימ"ט, מדוע ישראל שבספרד ומצרים צריכים לעשות פורים, והרי אותם מדינות לא היו תחת רשות אחשורוש, וא"כ לא היה להם לעשות פורים. וכתב החיד"א ליישב, ששמחת הפורים היא על קבלת התורה מאהבה, שבפורים כל ישראל אשר במלכות אחשורוש קבלו את התורה ברצון, ומכח זה נגררו אחריהם כל ישראל בכל מקומות מושבותיהם, לקבל ג"כ את התורה, ובשמחת התורה הכל עושים פורים. ובאבן עזרא (אסתר ט, כח) כתב, וטעם והימים האלה נזכרים ונעשים, לעשות כן כל המשפחות וכל המדינות, שלא יחשוב אדם כי אינו חייב מי שהוא במקום שלא היה שם יהודי בימי הניסים, או במדינה חדשה. ע"כ.

מגילת ילקוט יוסף אסתר

הָאֱלֹהִים בְּזַמְנֵיהֶם כַּאֲשֶׁר קִים עֲלֵיהֶם מְרַדְכֵי הַיְהוּדִי וְאַסְתֵּר
 הַמַּלְכָּה וְכַאֲשֶׁר קִימוּ עַל-נַפְשָׁם וְעַל-זַרְעָם דְּבַרֵי הַצּוֹמֹת
 וְזַעֲקָתָם: לֵב וּמֵאֲמַר אֶסְתֵּר קִים דְּבַרֵי הַפְּרִים הָאֱלֹהִים וְנִכְתַּב
 בְּסֵפֶר:

א וַיִּשֶׂם הַמֶּלֶךְ (אחשורש) אַחְשׁוּרוּשׁ | מִסַּע עַל-הָאָרֶץ וְאֵי הַיָּם: מִה
 ב וְכָל-מַעֲשֵׂה תִקְפוֹ וְגִבּוֹרָתוֹ וּפְרִשְׁתֵּי גִדְלָת מְרַדְכֵי אֲשֶׁר גִּדְּלוּ
 הַמֶּלֶךְ הִלּוּאֵיהֶם כְּתוּבִים עַל-סֵפֶר דְּבַרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי מְדֵי
 וּפְרָס: בִּירוּשָׁלַיִם נוֹהֲגִים שֶׁהַקְּהָל אוֹמְרִים פְּסוּקֵי זֶה בְּקוֹל: ג בִּי | מְרַדְכֵי הַיְהוּדִי
 מִשְׁנֵה לְמַלְךְ אַחְשׁוּרוּשׁ וְגִדּוֹל לַיְהוּדִים וְרָצוּי לְרֹב אַחֵיו דְרִשׁ
 טוֹב לְעַמּוֹ וְדַבֵּר שְׁלוֹם לְכָל-זַרְעוֹ:

אחר קריאת המגילה גללה ואחר-כך מברך:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, הָאֵל הָרַב אֶת-רֵיבֵנוּ, וְהַדָּן
 אֶת-דֵינֵנוּ, וְהַנּוֹקֵם אֶת-נַקְמָתֵנוּ, וְהַמְשַׁלֵּם גְּמוּלָה לְכָל-אוֹיְבֵי
 נַפְשֵׁנוּ, וְהַנִּפְרָע לָנוּ מִצְרֵינוּ. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, הַנִּפְרָע לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל
 מִכָּל-צָרֵיהֶם הָאֵל הַמּוֹשִׁיעַ:

מה הקשה בחידושי הגר"ז (סי' קצח), דתמוה מה שייך סיפור זה שאחשורוש שם מסים על ארצותיו, לנס של פורים בכדי לכתבו במגילה. ותיירץ, שבא הכתוב לפרסם נס שהיה כאן, שמטבע הדברים, אחרי תליית המן ובניו שהיו משרי המלכות וההרג שעשו היהודים באויביהם, היתה צריכה להיות מרידה עצומה מכל יושבי הארצות במלך וגם שהגויים יקחו נקם ביהודים על כך, אך למעשה בדרך נס היה ההיפך, שמלכותו של אחשורוש נתחזקה יותר, והיה עוד בכוחו להטיל מסים נוספים על מדינותיו, ודבר זה היה חלק מן הנס עצמו של פורים, ושפיר מספרים זאת במגילה. ע"כ.